Oğuz Onaran İçin...

SİNEMADA HAYAT VAR

Yaban Çilekleri Bergman Kaos Taviani Güney Solanas Özgürlük Hayaleti Buñuel Oyunun Kuralı Renoir Yer Sarsılıyor Leopar Visconti $8^1/_2$ Fellini Mösyö Verdoux Chaplin Jules ve Jim Truffaut Altın Başlık Becker Daire Panahi Aşk Üzerine Kısa Bir Film Dekalog Kieslowski Céline ve Julie Sandalda Rivette Soğuk Büfe Blier Yağmurda Şarkı Donen & Kelly Taraf Tutmak Szabó Sıradan Bir Adam Monicelli Hiroşima Sevgilim Resnais Mattei Olayı Rosi Uzak Ceylan Hayat Var Erdem Çoğunluk Yüce Kara Tahta Makhmalbaf Bilinmeyen Kod Haneke Nosferatu Murnau Herhalde Şeytan Bresson Aşk Makk İdam Sehpası Malle Ömrümüzden Bir Sene Leigh

Derleyenler
Seçil Büker
S. Ruken Öztürk

Özveriliydi, öğrencisi için kitap, film taşımak onun için yük değildi. Bunu öylesine doğalmış gibi yapardı ki, sanki o ağır yükleri taşıyan o değil, sanki taşıdığı o kocaman kutuların içindeki filmler bir kuş kadar hafif. Oğuz hoca 16, 35 mm'lik filmleri kültür merkezlerinden taşıyor. İstasyonlarda bekliyor, çünkü tren gecikiyor, bize ulaştırıyor, sonra biz yine ona veriyoruz, bu kez Ankara'ya götürüyor. Biz de "buna can mı dayanır" demiyoruz, kimi kez teşekkür etmeyi de unutuyoruz; çünkü her şey teşekkür edilecek bir şey yokmuş gibi yapılıyor. Yoruluyor belki de, ama biz onun ne yorulduğunu ne de üzüldüğünü anlıyoruz; çünkü o duygularını belli etmemeyi başarır. Olaylar karşısında dinginliğini korumayı bilir. Sabırla bekler, gözlemler. Sabır ve suskunluk döneminin bitmesi gerektiğine inandığında konuşur. Ama sözcükleri özenle seçerek, ses tonunu denetleyerek. Akışın bozulmasına yol açacak hiçbir davranışta bulunmaz. Çatışmanın yok olması, uzlaşımın sağlanması temel amacıdır. O seçtiği her sözcükte "sükûn"dan "barış"tan yanadır.

Smultronstället Bergman Kaos Taviani Sur Solanas Le Fantôme de la Liberté Buñuel La Règle du Jeu Renoir La Terra Trema Il Gattopardo Visconti $8^1/_2$ Fellini Monsieur Verdoux Chaplin Jules et Jim Truffaut Casque d'or Becker Dayereh Panahi Krótki Film o Milosci Dekalog Kieslowski Céline et Julie Vont en Bateau Rivette Buffet Froid Blier Singin' in the Rain Donen & Kelly Taking Sides Szabó Un Borghese Piccolo Piccolo Monicelli Hiroshima mon Amour Resnais Il Caso Mattei Rosi Uzak Ceylan Hayat Var Erdem Çoğunluk Yüce Takhté Siah Makhmalbaf Code Inconnu Haneke Nosferatu Murnau Le Diable Probablement Bresson Szerelem Makk Ascenseur pour l'échafaud Malle Another Year Leigh

Oğuz Onaran İçin...
SİNEMADA HAYAT VAR
Seçil Büker
S. Ruken Öztürk

0151850 AHV

www.sinecine.org

Seçil Büker

Seçil Büker 1968 yılında Ankara Üniversitesi D.T.C.F. İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Bir süre uygulamalı dilbilim ve bu alana bağlı olarak belirli amaçlı yabancı dil öğretimi ile ilgilendi. Daha sonra iletişim alanında doktora yaptı. Çalışmaları film kuram ve eleştirisi alanında yoğunlaştı. 1987 yılında doçent, 1993 yılında profesör oldu. Seçil Büker Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'nde, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde değişik yıl ve dönemlerde dersler verdi. 2000-2012 arasında Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde görev yaptı. 2012 yılında Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde göreve başladı. Film kuramları, film eleştiri, film kuramında yeni yönelimler, toplumsal cinsiyet ve medya gibi dersleri lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde yürütmektedir.

S. Ruken Öztürk

S. Ruken Öztürk 1991 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'ni bitirdi. Aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde lisansüstü çalışmalarını Güzel Sanatlar Eğitimi alanında yaptı. 1999'da Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde göreve başladı. 2004'de doçent, 2010'da profesör oldu. S. Ruken Öztürk ODTÜ Müzik ve Güzel Sanatlar Fakültesinde Film Analizi derslerini on yıldır vermekte; Ankara İlef'te ise şu an Radyo Televizyon Sinema bölümünün başkanı. Lisans ve lisansüstü düzeyde sinematografi, sinema tarihi, yeni Türkiye sineması, toplumsal cinsiyet ve sinema ilişkisiyle ilgili dersler vermekte. Yazarın *Sinemada Kadın Olmak*, *Sinemanın Dişil Yüzü*, *Kader: Zeki Demirkubuz* (derleme) adlı kitapları ve ortak çevirip derlediği *Postmodernizm ve Sinema* ile yine meslektaşlarıyla ortak yazdığı *Çok Tuhaf Çok Tanıdık: Vesikalı Yarım Üzerine* adlı kitapları bulunmakta.

Derleyenler

Seçil Büker
S. Ruken Öztürk

Oğuz Onaran İçin...

Sinemada Hayat Var

Oğuz Onaran İçin
Sinemada Hayat Var

© De Ki Basım Yayım Ltd. Şti., 2012. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca her hakkı saklıdır. De Ki Basım Yayım Ltd. Şti.'nin yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen çoğaltılamaz.

Dizi Editörü: Ali Karadoğan ◆ Yayına Hazırlayan: Ali Karadoğan ◆ Teknik Hazırlık ve Kapak Tasarımı: Ali Karadoğan ◆ Baskı: Tarcan Matbaası (0 312 384 3435) ◆ Birinci Baskı: Haziran 2012 (600 Adet) ◆ ISBN: 978-9944-492-62-1 ◆ Bandrol Seri No Aralığı: THE AHV 151792'den 152391'e kadar.

De Ki Basım Yayım Ltd. Şti.
İlkyerleşim Mahallesi, 1989 Sokak, No: 8
Batıkent / Ankara
Tel-Fax: + 90 312 386 27 58
bilgi@deki.com.tr • www.deki.com.tr

İÇİNDEKİLER

Piyano Eşliğinde Filmlerin İzini Sürmek 9
Seçil Büker
S. Ruken Öztürk

Müzik Sükûnu Getiriyor! 12
Seçil Büker

BÖLÜM BİR: DÜŞLERİN İZİNDE ON FİLM

Bergman'ın *Yaban Çilekleri*: Bir Entelektüelin Yaşam Sorgusu 17
Hasan Akbulut

Sinemanın Son Hikâye Anlatıcıları Taviani Kardeşler 27
Ahmet Gürata

Belleklerdeki *Güney: Güney'im ben, bandeneon melodileri gibi...* 31
Senem Duruel Erkılıç

Düş Biter Hayalet Gider 41
Kurtuluş Özyazıcı

***Oyunun Kuralı*: Herkesin Bir Nedeni Var** 47
Serhan Mersin

Sicilya Tutkusu Yeri Sarsıyor 59
Aslı Ekici

Düşlerinin Peşinde Bir Yönetmen ve Onun *Sekiz Buçuk*'uncu Filmi 67
Aslı Ekici

Bir Katilin Komedisi: "Küçük Adam"ın İntikamı ya da *Mösyö Verdoux* 81
Selin Çelik

Çakallar Leopara Karşı 89
Sarper Bütev

Jules ve Jim ve Diğerleri 101
Fatma Okumuş

BÖLÜM İKİ: KİMLER ÖLÜMSÜZ?

Oğuz Onaran'ın Kadınları: Audrey Hepburn ve Jeanne Moreau 109
Şeyma Balcı

Mağrur Bakışlı "Öteki" Star: James Dean 125
Şeyma Balcı

Holly'nin Gölgesi: İsimsiz Kedi 131
Canan Uluyağcı

Altın Saçlı Pervasız Kadın: *Casque d'or* 135
Seçil Büker

BÖLÜM ÜÇ: KADINLAR VARDIR! BIR DE ERIL DÜŞLER!

***Daire*'nin İçinde: İran'da Kadın Olmak** 141
Aslıhan Doğan Topçu

Dikizcinin Egemen Bakışı 151
Eren Yüksel

Selin ve Jülide'nin Gizemli Serüveni 161
Özgür Yaren

Işıksız Kentte Eril Düşler: *Buffet Froid* 169
Bahar Şimşek

BÖLÜM DÖRT: MÜZIKSIZ OLMAZ!

Yağmurda Şarkı Söyleyebilmeye Dair 179
Ayşe Mirza

BÖLÜM BEŞ: POLITIKA HER YERDE

Szabó'nun Sesçil Evreninde *Taraf Tutmak* 187
Sevgi Can Yağcı Aksel

Komedi Sıradan Bir Adamı Ağırlıyor 201
Gamze Hakverdi

***Hiroşima Sevgilim* Üzerine Politik Bir Okuma** 207
Selin Çelik

Film mi Gerçek mi? *Mattei Olayı* 217
Özlem Özdemir

BÖLÜM ALTI: ÜLKE SINEMASI UZAKTA DEĞIL!

Sanat Sinemasına *Uzak*'tan Bakmak 229
Ali Karadoğan

Yaralar İçinde Ancak Umutlu Bir *Hayat Var* 243
Çağla Karabağ

***Çoğunluk*: "Varlığım varlığına armağan olmuş bir kere"** 255
Hakan Erkılıç

BÖLÜM YEDI: SINIRDA, YOLDA, KIYIDA

***Kara Tahta*: Sınırın Hayaletleri** 265
Hasan Akbulut

Şifreleri Çözmek: Masum Değiliz Hiçbirimiz! 273
S. Ruken Öztürk

BÖLÜM SEKIZ: RUHLARIN DANSI

***Nosferatu*: Vampirin Yalnızlığı** 293
Y. Gürhan Topçu

Dekalog: Dogmalardan Vicdana 301
Nazlı Bayram

Ruh Bedenin Hapishanesi Olabilir mi? 307
Bahar Altay Erişen

BÖLÜM DOKUZ: AŞK'LA SINEMA

Baskıcı Gerçeklik İlkesine Karşı Eros: *Aşk* 315
Süreyya Çakır

Bir Cinayet Ne Kadar Parisli Olabilir? 333
E. Nezih Orhon

BÖLÜM ON: YUVADA YAŞLANMAK

Hayatın En Mutlu Anı 341
Seçil Büker

Teşekkür

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Fotoğraf Atölyesi'nden Öğretim Görevlisi Atila Cangır'a ve öğrencisi Oğuzhan Burak'a kitaptaki Oğuz Onaran'a ait fotoğrafların aktarılmasında ve yeni fotoğrafların çekimindeki katkıları için çok teşekkür ederiz.

Bizi kendi yayınevimizde kitabımızı basıyormuş gibi hissettiren Suphi Erdal ve kitabı özenle yayına hazırlayan, aynı zamanda yazarlarımızdan biri olan Ali Karadoğan'a özverili çalışmalarından dolayı çok teşekkür ederiz.

Tüm yazarlarımıza bir yılı aşkın bir süredir gösterdikleri anlayıştan ve emeklerinden ötürü teşekkür etmek isteriz.

JULES ve JIM ve DİĞERLERİ

Fatma Okumuş*

Aşk anlatılarının çoğu, Romeo ve Juliet, Paris ile Helen, Cleopatra ile Antonius, Leyla ve Mecnun gibi kadın ve erkek isminden oluşan başlıklarla anılır. İki erkeğin isminin başlık olarak seçildiği *Jules ve Jim* filminde de aşk vardır; ancak bu defa aşk, üç kişiliktir. Jules, Jim ve Catherine arasında yaşanan aşk ve bu aşkın dışında gelişen birçok olay anlatılır. Aşkın kuralları yeniden yazılır. Filmdeki üç kişiye ve onları yaratan isimlere yakından bakıldığında, her biriyle ya da doğrudan filmle ilintili birçok yaratıcı isimle karşılaşılır. Yönetmeninden başlayarak *Jules ve Jim*'e esin kaynağı olan ona katkıda bulunan kişilere bakıldığında, renkli bir ilişkiler ağı kurulabilir:

François Truffaut (1932-1984)

Filmin yönetmeni Truffaut, çocukluğunda, parklarda kitap okumak için, annesinin öldüğü yalanını bile söyleyerek okulu asmıştır. İlk iki yüz filmi okuldan kaçarak gizlice ya da sinemaya girmek için beleşçilik yaparak seyretmiştir (Truffaut, 1994, s. 3). Truffaut, yönetmen olabilmek için olabildiğince çok film izlemeyi, sinema salonundan çıkar çıkmaz filmin yönetmenini not etmeyi, aynı filmi defalarca izleyip kendini o yönetmenin yerine koyup, filmi zihninde yeniden çekmeyi alışkanlık haline getirerek büyür. Bir ay içinde, aynı filmi dört, beş kez izlediği olur (Truffaut, 1994, s. 4).

Truffaut, yirmili yaşlarının başındayken, Palais Royal'in karşısındaki ikinci el kitaplar satan Librairie Delamain'de, *Jules ve Jim* romanını bulur ve filmini çekmeyi tasarlar. O zamana kadar en beğendiği yazar Cocteau iken, *Jules ve Jim*'in ilk satırından başlayarak Henri - Pierre Roché'nin cümlelerine hayran kalır (Beacque & Toubiana, 2000, s. 103 - 104). Bir romandan uyarlandığı, çoğu kez hatırlanmasa da *Jules ve Jim* dendiğinde akıllara film gelse de Truffaut, bir televizyon söyleşisinde "romanı tercih ettiğini" belirtir (aktaran James, 2005).

(Jim) Henri - Pierre Roché (1879-1959)

Filme uyarlanan *Jules ve Jim* romanın yazarı Henri - Pierre Roché, romanda kendi yaşam öyküsünü anlatmıştır. Roché, filmde Jim'dir. Yaşamını sanata adayan *Jules ve Jim*'in yazarı Roché'nin arkadaşları Duchamp, Brancusi, Braque, Satie, Sartre gibi dönemin önemli sanatçılarıdır (Roché, 2006, arka kapak). 1907'de tanıştığı (Stam, 2006, s. 211) Franz Hessel de en yakın arkadaşıdır. Filmde Hessel, Jules'dür.

Yalnızca iki roman yazan Roché, ilk romanı *Jules ve Jim*, Gallimard yayınevi tarafından 1953'te basıldığında yetmiş dört yaşındadır. Romanı yazmayı bitirmesi ve bastırabilmesi, uzun zaman almıştır. *Jules ve Jim*'i yazmaya, 60'lı yaşlarının ilk yarısında başlamıştır.

---

* Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Öğretim Görevlisi

Roman, 1920'lerin başında Roché - Franz - Helen üçlüsünün birlikte yaşamalarına dayanır. Oysa, Franz ve Helen, 1913'te evlenmiştir. Aynı kadına, Helen'e âşık olan iki iyi arkadaş arasındaki bu üçlü ilişki, Paris'te yaşanır. "Jules ve Jim", her şeyi, kadınlarını bile paylaşan iki arkadaştır.

(Jules) Franz Hessel (1880-1941)

Filmdeki Jules'e esin kaynağı olan Franz Hessel, 1927'de Walter Benjamin ile birlikte Proust çevirisi üzerine de çalışan bir yazardır. Franz ile Roché arasındaki sıkı dostluğun başlangıcı, 1907 yılına dayanır. Paris'te tanıştıkları Helen Grund'a ikisi de âşık olur ve 1925'te Roché, Franz ve Helen, Paris'te birlikte yaşamaya başlarlar.

Truffaut 1955'te romanı okuduktan sonra, 1956-59 arası, Roché'nin ölümüne kadar, *Jules ve Jim*'in sinemaya uyarlanmasıyla ilgili, Roché ile mektuplaşmıştır (Stam 2006; s. 1- 213). Roché'ye gönderdiği son mektupta, Helen / romanda Kate / filmde Catherine rolü için seçtiği Jeanne Moreau'nun fotoğrafı da vardır. Roché, seçimini onayladığını ve Jeanne Moreau ile tanışmak istediğini bildiren, Truffaut'ya yazdığı mektubundan, sadece altı gün sonra ölür (Beacque & Toubiana.2000, s. 105).

(Catherine) Helen Grund Hessel (1886-1982)

Filmde Catherine'in, romanda Kate'in yaratılmasını sağlayan Helen Grund da bir yazardır. Weimar Almanyası'nın moda hakkında yazan ilgi çekici kalemlerindendir (Ganeva, 2003, s. 119). Kendileri de sanatçı kişiliğe sahip, üretken bireyler olan Roché, Franz ve Helen; Walter Benjamin, Marcel Duchamp, Paul Sartre gibi dönemin önemli isimleriyle arkadaş oldukları için etkileşim içinde olmaları kaçınılmazdır.

Romanın on beşinci bölümüne kadar Helen / Kate görünmez. Roché romanda, tahripkâr ve yaşamın düzenini bozan bir kadın çizmiştir. Aşkın kurallarını yeniden yazan, acı çeken, bedeller ödeyen bir kadındır Kate.

Françoise Sagan (1935-2004)

1959'da Roché, günlüğünün son sayfalarında, Truffaut'nun *Jules ve Jim* projesinden heyecanla söz ederken; Françoise Sagan adında, "yeni" bir yazara dikkat çeker. Takma adını, Marcel Proust'un *Kayıp Zamanın İzinde* adlı kitabındaki "Sagan Prensesi"nden alan yazar, sıra dışı bir yaşam sürmüştür.

2011'de 64. kez düzenlenen Cannes Film Festivali'nin tarihinde, sadece dört kadın jüri başkanlığı yapmıştır. İlki Françoise Sagan'dır. Sagan, 1979 yılında, 32. Cannes Film Festivali'nin ilk kadın jüri başkanı olmuştur. Festival'in ikinci kadın jüri başkanı ise, *Jules ve Jim*'in başrol oyuncusu Jeanne Moreau'dur. Moreau, 1995 yılında 48. Cannes Film Festivali'nin jüri başkanıdır.

Roché tarafından beğeni kazanan her iki kadın da Truffaut'yu *400 Darbe* filmiyle en iyi yönetmen olarak ödüllendiren Cannes Film Festivali'nin ilk ve sayılı kadın jüri başkanı olmuşlardır.

Franz, Helen ve Stephane

2010 yılının son aylarında, Fransa'da, *Indignez - Vous!* (Türkçe'ye *Öfkelenin!* olarak çevrildi) adında bir kitap yayımlandı. Stephane Hessel tarafından yazılan kitabın tamamı otuz iki sayfa. Bu nedenle, broşür olarak da değerlendirenler var. Metnin, ilk cümleleri şunlar:

> 93 yıl. Sanki, son demlerim. Son, artık çok uzak değil. Benden sonra gelenlerin benim siyasi çabalarımla edindiğim tecrübemden yararlanabilmeleri için son fırsat (Hessel, 2011, s. 31).

21. yüzyılın manifestosu olarak değerlendirilen ve sadece üç avroya satılan kitap, kısa sürede çok satılan kitaplar listesine girdi ve beş hafta boyunca liste başı kaldı. 25 dile çevrilen kitabın geliri, uluslararası sivil toplum kuruluşlarına gidiyor. Kitabın tanıtım yazısı şöyle:

> Aynı zamanda pilot, diplomat, arabulucu, danışman, eğitimci, filozof ve sosyalist olan Hessel, 2. Dünya Savaşı sırasında Fransız Direniş Hareketi'ne katılmış, Nazizme karşı mücadele etmiş, faşistler tarafından işkenceye uğramış, toplama kamplarında asılmanın eşiğinden dönmüş, savaşın sonlanmasıyla Birleşmiş Milletler bünyesinde İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin yazılması çalışmalarına katılmış, Cezayir'in bağımsızlığını savunmuş, diplomatik pasaporta sahip bir arabulucu olarak Filistinlilere destek vermiş, Aydınlanmanın değerlerini savunan bir yazar. İnsanlık onuru için bir 21. yüzyıl manifestosu niteliğindeki kitapçığında Hessel, özellikle gençleri, uygar bireyleri, haksızlık ve sorunlara kayıtsız kalmayarak neo - liberal masallara kanmamaya, çevreye duyarlı olmaya, sosyal adaletsizliğe, tekelci sermayenin diktatörlüğüne karşı çıkarak, öfkelerini barışçıl yollarla dile getirmeye çağırıyor. [...] Stephane Hessel, 2011 Nobel Barış Ödül'üne de aday gösterilmiştir (Hessel, 2011, arka kapak).

Kitabın yazarının ebeveynleri de sıradan değil. Stephane Hessel'in annesi, *Jules ve Jim*'deki Kate'e kaynaklık eden Helen Grund; babası ise Jules'e kaynaklık eden Franz Hessel. Bir söyleşide annesi ile ilgili şunları söylüyor Stephane Hessel:

> – Doksan üç yaşındasınız ve gayet iyi görünüyorsunuz. Sırrınız ne?
>
> – Bunu galiba anneme borçluyum. Bana sigara içmemeyi ama spor da yapmamayı öğretti. Ama her şeyden önce bana başkalarını mutlu etmek için öncelikle kendimin mutlu olması gerektiğini öğretti ("İsyan edin" 2011).

Jules ve Jim'i yaratan ya da kaynaklık eden kişilerin yaşamlarıyla, bir şekilde kesişen yaşamların sayısı daha da artırılabilir elbette. Örneğin, 2. Dünya Savaşı sırasında Roché'nin İngilizce, spor ve satranç öğrettiği, güney Fransa'nın Montelimer yakınlarındaki Dieulefit köyünün okul binasında, 2003 yılının yazında, bir grup Roché hayranı, üç günlüğüne bir araya geldiler. Bu anma toplantısını düzenleyen, Roché ile ilgili bir tez hazırlayan Xavier Rockenstrocly'e göre "Eğer film olmasaydı Roché, büyük olasılıkla, sanat tarihinin sadece bir dipnotu olarak kalacaktı" (aktaran Blume, 2003).

Roché, sadece bir dipnot olarak kalmadı. Çünkü, *Jules ve Jim*, roman olarak kalmadı. Filme uyarlandı. Film olarak da kalmadı. Farkında olunmasa da yaşamın pek çok anında yer aldı.

Yaşam Akarken Jules ve Jim

> *Bana 'Seni seviyorum.' dedin. Ben sana 'Bekle' dedim.*
> *'Al beni' diyecektim. Sen bana 'Git.' dedin.*
> (*Jules ve Jim*, Truffaut, 1962)

Filmin başlangıcında, karanlıktan gelen bir kadın sesi, yukarıdaki sözleri söyler. Henüz, filmin kişilerini tanımayan seyirci için sıradan bir kadın sesidir duyulan. Filmde, olayları izleyiciye anlatan dış ses, benzerlerinin aksine ne bir hikâye anlatıcısıdır ne de belgesel ya da haber filmlerindeki gibi sadece bilgi aktaran kişidir. Filmde, çok iyi dost olan Jules ve Jim'e, komşuları tarafından Don Quijohote ve

Sancho Panza adı takılmıştır. İyi - kötü, güzel – çirkin, zalim - mazlum ayrımının olmadığı film, gösterime girdiğinde Fransız psikiyatristler "*Jules ve Jim*, annelerine aşık iki çocuk hakkında" (Bergan, 2008, s. 68) yorumunda bulunurlar. Oysa filmde anlatılanların tümü, romanda aktarılmaktadır. Filmde, eksiltmelere gidilmiştir. Örneğin, romanda Kate ve Jules iki kız çocuğu sahibidir. Filmde ise tek kız çocuğu Sabine'dir. Romanda da olduğu gibi, filmde de *Jules ve Jim*, yakın arkadaş olmalarına karşın, birbirleriyle konuşurken "siz"i kullanmaktadırlar (Fransızca *vous*).

Truffaut'ya, Catherine'in Jim'i neden öldürdüğü sorulduğunda yönetmen aşağıdaki yanıtı verir:

> Çünkü romanda öyle. Gösterdiğim her şey romandan. Neden öldürdüğünü söyleyemem çünkü roman da söylemiyor. Bu, psikolojik bir roman değil. Sadece bir aşk başlıyor ve bitiyor. Film ve kitap arasında tek bir fark varsa o da filmin daha püriten olmasındadır. Çünkü filmi çekerken ben 30 yaşın altındaydım; ama yazar yetmiş üç yaşındaydı (Bergan, 2008, s. 79).

Romanın sonu da Truffaut'nun filmlerine uygundur. Çünkü, Truffaut'nun birçok filminde olduğu gibi *Jules ve Jim*'de de merkezdeki karakter ölür. Truffaut'nun çoğu filminde görülen cenaze töreni, ölüm sahneleri *Jules ve Jim*'de de bulunmaktadır.

Jules ve Jim'in günlük yaşamda bıraktığı en bilindik görüntü, erkek kılığına girmiş bir kadının, iki erkekle beraber koştuğu sahnedir. Üç kişinin koştuğu sahne, kaynağın film olduğunu bilmeyen kişilere bile tanıdık gelebilir. Çünkü birçok başka filmde, reklamda, kitap kapağında[1] bu sahneyi anımsatan görüntüler kullanılmaktadır. Açıkçası, bu fotoğraf, tüm metinlerin birbirleriyle örüntü içine olabileceği metinlerarası ilişkinin en net örneğini sunması açısından, çok az fotoğrafa nasip olmuş bir tanınırlık kazanmıştır. Üstelik Catherine'in erkek kılığında koşuyor olması, kadının erkeksi yönünü de vurgulamaktadır.

Filme ait, on altı farklı poster bulunmasına karşın (www.movieposterdb.com), Türkiye'de en bilinen poster de erkek kılığındaki Catherine, Jules ve Jim arasındaki koşu yarışı sahnesinin kullanıldığı posterdir.

Birçok filmde *Jules ve Jim*'e göndermede bulunulur. En göze çarpanı ve yakın dönemde gerçekleştirileni, Cameron Crowe'un aynı kadına âşık ve arkadaş olan iki erkeği de anlattığı *Vanilla Sky (2001)* filminde, *Jules ve Jim*'in sadece Catherine'i gösteren posterini ve Catherine'in *Jules ve Jim*'deki görüntüsünü kullanmasıdır.

Aslında, aşk üçgeni üzerine kurulu birçok filmle, *Jules ve Jim* filmi arasında metinlerarası ilişki kurulabilir.

Kaynakça

Beacque, A. De & Toubiana, S. (2000). *Truffaut*. California: University of California Press.

Bergan, R. (der.) (2008). *François Truffaut: Interviews*. Missisipi: University of Missisipi Press.

Blume, M. (2003, 25 Nisan). The Secret Lives of Jules and Jim. *The New York Times*.

[1] Türkiye'de, Tuna Kiremitçi'nin de bir roman kapağında ikisi erkek, biri kadın, koşan üç kişinin fotoğrafı kullanılmıştır.

Ganeva, M. (2003). In the Waiting Room pf Literature: Helen Grund and the Practice of Travel and Fashion Writing. *Women in German Yearbook, 19*.

Hessel, S. (2011). *Öfkelenin* (İ. Yerguz, çev.). İstanbul: Cumhuriyet Kitapları/Aydınlanma Kitaplığı.

'İsyan Edin' Yani İnsanlaşın! (2011, 2 Şubat). *Birgün Pazar*. http://www.birgun.net/sunday_index.php?news_code=1298211629&year=2011&month=02&day=20 (Erişim tarihi 10 Haziran 2011).

James, C. (2005, 8 Temmuz). When the Film Outshines The Novel. *The New York Times*. http://query.nytimes.com/gst/fullpage.html?res=9E00EEDF1F31F93BA35754C0A9639C8B63&ref=carynjames (Erişim tarihi 8 Mayıs 2011).

Roché, H. P. (2006). *Jules et Jim* (P. Evans, trans.). London: Marion Boyars.

Stam, R. (2006). Francois *Truffaut and Friends: Modernism, Sexuality, and Film Adaptation*. New Jersey, London: Rutgers University Press.

Truffaut, F. (1994). *The Films in My Life*. New York: Da Capo Press.

